

Obr. 50. Brno, ulice Lazaretní a Stará osada. Relikty zděných konstrukcí historické stavby v mírném ohybu Lazaretní ulice v úseku mezi Vojenskou nemocnicí a Zbrojovkou. Pohled od jihozápadu. Foto Archaia Brno z. ú.

Fig. 50. Brno, Lazaretní and Stará osada Streets. Remnants of the masonry structures of a historical building situated in a slight bend at Lazaretní Street in the area between the Military Hospital and Zbrojovka Brno (arms factory). View from the southwest. Photo by Archaia Brno z. ú.

kteřá stojí na severním (pravém) břehu náhonu v místě jeho mírného zalomení. Tuto variantu ovšem bude muset potvrdit případný další výzkum. Přesnou interpretaci všech dokumentovaných staveb by měla přinést rešerše archivních pramenů (Zůbek 2020).

Literatura

Zůbek, A. 2020: *Nálezová zpráva o provedení záchranného archeologického výzkumu při stavbě „Rekonstrukce SCZT pára × HV – oblast ul. Lazaretní a Stará osada“.* Rkp. nálezové zprávy, č. akce A21/2020. Uloženo: archiv Archaia Brno z. ú.

Summary

An excavation in Lazaretní and Stará osada Streets (Zábrdovice cadastral area, Brno-City District; Fig. 49) verified that the subsoil in the west part of the area is comprised of fluvial sediments. An apparent alluvial horizon deposited by the River Svitava in the Modern Period was documented in a trench alongside the west façade of the Military Hospital Brno. Remnants of three buildings that can be identified with buildings in 19th century plans were documented in Lazaretní Street (Fig. 50). Their precise interpretation will be provided by archival source research.

Antonín Zůbek

Brno (k. ú. Zábrdovice, okr. Brno-město)

Ul. Pastrnkova, parc. č. 1190.

Novověk – industriální období. Město. Jiná evidence.

Záchranný výzkum. Uložení nálezu: dočasně Archaia Brno z. ú.

Lokalizace: WGS-84 – 49.1983547N, 16.6299014E; 49.1994203N, 16.6301158E; 49.1998969N, 16.6315319E

Archeologický výzkum byl realizován v souvislosti se stavbou „Brno, Pastrnkova II – rekonstrukce kanalizace a vodovodu.“ Jeho provedení zajistila společnost Archaia Brno z. ú. (akce č. A19/2020). Terénní část výzkumu se uskutečnila od března do listopadu 2020.

Ulice Pastrnkova byla vytyčena v roce 1930 a nesla původně název U stavu (německy Am Wehr / Beim Wehr), který odkazoval na její polohu při jezu na řece Svitavě. Převzala někdejší traťové označení pro území na levobřeží řeky v jihovýchodní části katastru Židenic při hranicích s katastrem Zábrdovic. Dnes předmětný prostor, včetně Pastrnkovy ulice, náleží pouze do katastru Zábrdovic. Území nebylo původně zastavěno, sloužilo k zemědělskému využití. Zástavba se zde začíná utvářet až na konci 19. století. Určujícím prvkem byla v tomto ohledu bezprostřední blízkost řeky, která způsobovala časté záplavy. K odstranění jejich pravidelné hrozby došlo až s regulací koryta Svitavy, ke které bylo přikročeno ve 40. letech 19. století (úsek od jezu směrem k jihu) a dokončeno bylo ve 20. letech 20. století (úsek severně od jezu). Vodní režim v daném prostoru ovlivňoval rovněž tok mlýnské náhonu (tzv. Svitavská strouha), který přitékal od Židenic a v těchto místech opět ústil do řeky. Jeho koryto bylo zasypáno až ve 2. polovině 20. století.

Podloží na lokalitě tvořily fluvialní sedimenty. Výkopové práce se dotkly především jemnozrnných usazenin. Na ně dosedalo mohutné souvrství novodobých navážek. Na vybraném profilu, který byl dokumentován ve výkopu kanalizace před průčelím domu č. 21, dosahovala jeho mocnost 2,70 m. Na něm již spočívaly konstrukční vrstvy stávající komunikace. Navážkové souvrství lze spojit s regulací koryta řeky a s úpravou terénu pro chystanou zástavbu. Právěké či historické objekty nebyly zaznamenány (Zůbek 2020).

Literatura

Zůbek, A. 2020: *Nálezová zpráva o provedení záchranného archeologického výzkumu při stavbě „Brno, Pastrnkova II – rekonstrukce kanalizace a vodovodu“.* Rkp. nálezové zprávy, č. j. MTX202100090. [cit. 2021-10-07]. Uloženo: Archiv nálezových zpráv Archeologického ústavu AV ČR, Brno, v. v. i. Dostupné také z: Digitální archiv Archeologické mapy České republiky <https://digiarchiv.aiscr.cz/id/M-TX-202100090>.

Summary

An excavation in Pastrnkova Street in Brno (Zábrdovice cadastral area, Brno-City District) revealed subsoil comprised of fluvial sediments. The excavation works primarily concerned fine-grained sediments. Above these was a massive modern backfill stratigraphy that can be associated with the regulation of the riverbed and earth moving for planned buildings.

Antonín Zůbek

Brno (k. ú. Zábrdovice, okr. Brno-město)

Ul. Příkop č.p. 11, parc. č. 490/1–490/3, 490/6, 495/1.

Novověk – industriální období. Město. Jiná evidence.

Záchranný výzkum. Uložení nálezu: dočasně Archaia Brno z. ú.

Lokalizace: WGS-84 – 49.2006803N, 16.6149667E

Archeologický výzkum byl realizován v souvislosti se stavbou „Víceúčelová hala a zpevněné plochy ÚP Brno, k. ú. Zábrdovice, Příkop 11“ (obr. 51). Jeho provedení zajistila společnost Archaia Brno z. ú. (akce č. A77/2019), terénní část výzkumu se uskutečnila ve dnech 18. 11. 2019 – 17. 6. 2020.

Stavbou dotčený pozemek se původně nacházel na levém břehu říčky Ponávky. Teprve po jejím zatrubnění v 80. letech 19. století mohly vzniknout nové ulice Příkop a Ponávka. Ulice Příkop dostala název podle polohy v místech někdejšího příkopu